

Avdelning
Analysavdelningen
Handläggare
Fredrik Svensson
08- 563 087 87
Fredrik.svensson@uka.se

Datum/löpnummer 2016-01-19 / 2

Universitetskanslersämbetets statistiska analyser är en av formerna för att löpande redovisa utvecklingen inom utbildningen på grundnivå och avancerad nivå samt på forskarnivå. Analyserna innefattar även utvecklingen inom personalområdet och högskolans ekonomi.

Fortsatt fler söker sig till lärarutbildningen - men långt från det prognostiserade behovet

Sedan den nya lärarutbildningen startade hösten 2011 har inflödet till utbildningarna ökat stadigt, dock från en historiskt låg nivå. Söktrycket till flera av inriktningarna är dock fortfarande mycket lågt. För höstterminen 2015 var söktrycket lägst till yrkeslärarutbildningarna och till inriktningen mot årskurs 7–9. Klart högst är söktrycket till förskollärarutbildningen. Sett till det framtida prognostiserade behovet av lärare skulle det årliga antalet nybörjare behöva vara ungefär 8 000 fler än idag.

Det råder brist på flera kategorier av lärare i Sverige och denna brist ser ut att bli gradvis allvarigare över tid¹. Det är därför viktigt att studera hur inflödet av studenter till lärarutbildningarna ser ut och utvecklas. Inflödet till lärarutbildningarna kan förenklat beskrivas som en process som börjar med att en presumtiv student söker till en utbildning, i nästa steg antas till utbildningen och slutligen registrerar sig på utbildningen. Inflödet mäts med behöriga förstahandssökande, antagna och nybörjare² och det är denna process som kommer att beskrivas i denna analys. Analysen avslutas med att relatera inflödet till lärarutbildningarna till det prognostiserade framtida behovet av olika lärare.

Hur mäts inflödet av studenter till lärarutbildningarna?

Tre begrepp är alltså särskilt viktiga när inflödet till lärarutbildningarna studeras: behöriga förstahandssökande, antagna och nybörjare. *Behörig förstahandssökande* är en person som i sitt förstahandsalternativ sökt till och uppfyller behörighetsvillkoren för ett program som normalt leder till en lärarexamen. Med begreppet *antagen* avses här en person som antagits till utbildningen efter andra antagningsomgången. Med *nybörjare* avses här en student som för första gången är registrerad på en kurs inom ett utbildningsprogram som normalt leder till en lärarexamen. Det innebär att en student är nybörjare bara en gång per yrkesexamensprogram, oavsett högskola och eventuella byten av studieinriktning inom ramen för denna yrkesexamen.

Inflödet på lärarutbildningarna är betydligt större på höstterminen än på vårterminen och det är därför inflödet på höstterminerna som är i fokus i denna analys. De senaste uppgifterna gäller höstterminen 2015.

¹ Skolverket (2015). Redovisning av uppdrag om prognos över behovet av olika lärarkategorier, Dnr 2014:725

UKÄ (2015) Högskoleutbildningarna och arbetsmarknaden - Ett planeringsunderlag inför läsåret 2015/16, Rapport 2015:5

SCB (2014) Trender och Prognoser 2014

² Det empiriska underlaget kommer från SCB:s högskoleregister och UKÄ:s NU-databas (<http://www.uk-ambetet.se/statistikuppfoljning/statistikdatabasomhogskolan>)

Datum
2016-01-19Reg.nr
52-5-16

Behöriga förstahandssökande till lärarutbildningarna

Lärarutbildningen har reformerats ett flertal gånger under senare decennier och därför är det inte möjligt att under någon längre period följa hur antalet behöriga förstahandssökande har utvecklats för enskilda utbildningar och inriktningar. I figur 1 nedan redovisas hur antalet sökande har utvecklats för de lärarexamina som varit aktuella från höstterminen 1996 till höstterminen 2015³. Figuren visar också tydligt tre olika perioder.

Sedan höstterminen 2011 har de flesta sökt till någon av de fyra utbildningarna på den nya lärarutbildningen (förskollärare, grundlärare, ämneslärare och yrkeslärare). Under perioden höstterminen 2001 till höstterminen 2010 sökte nästan alla till den periodens sammanhållna lärarutbildning. Perioden före denna karaktäriserades också av fyra större utbildningar (barn och ungdomspedagog, grundlärare 1–7, grundlärare 4–9 och gymnasielärare). Antalet sökande var som högst höstterminen 1997 då 20 654 behöriga personer sökte till någon av dessa lärarutbildningar i första hand. Lägst var antalet behöriga förstahandssökande höstterminen 2008 då motsvarande siffra var 10 034. Höstterminen 2015 var motsvarande siffra 17 164 personer; ett antal som ligger 14 procent över genomsnittet för perioden 1996-2015 på 15 063 personer.

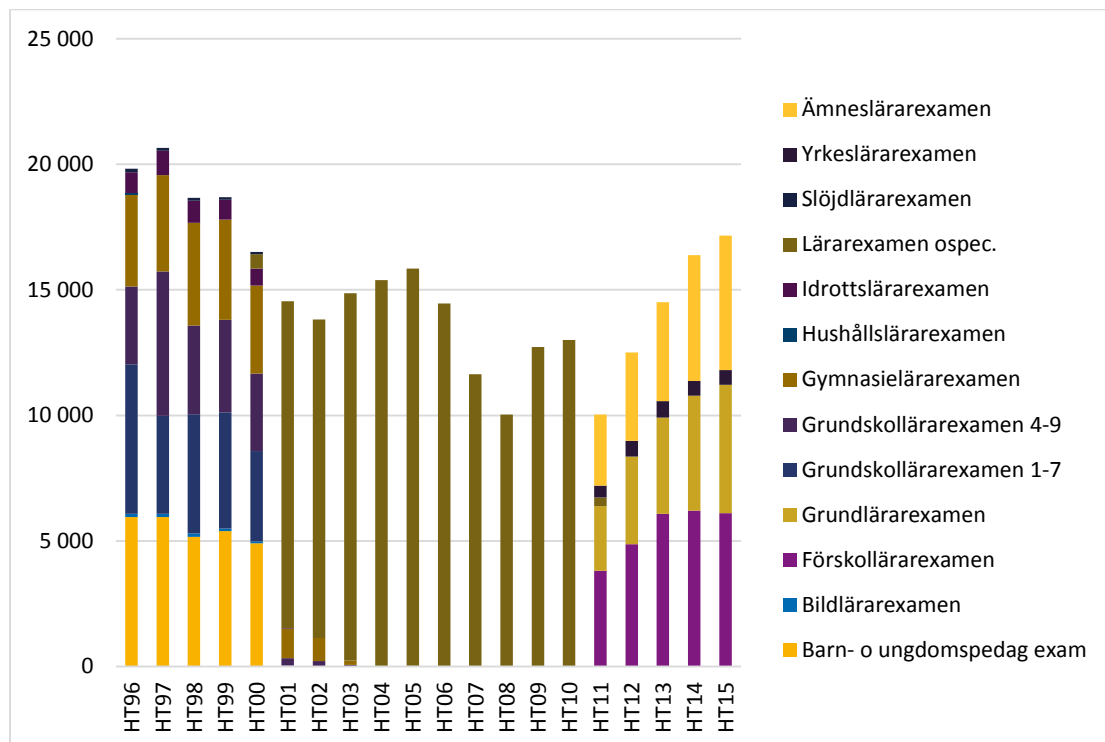
Staplarna i figur 1 visar det totala antalet behöriga förstahandssökande som sökt någon av lärarutbildningarna under de aktuella höstterminerna.

---

³ Uppgifter till NU-databasen avseende sökande inhämtas fr.o.m. vårterminen 2007 från Universitets- och högskolerådets (UHR, tidigare VHS) samordnade antagningssystem NyA. Uppgifter t.o.m. höstterminen 2006 har inhämtats från de centrala och lokala datoriserade antagningssystemen (H91 och LANT). Utbildningar till vilka antagningen sker manuellt ingår inte. Det betyder att musiklärarutbildningen före vårterminen 2007 inte finns med.

Datum
2016-01-19

Reg.nr
52-5-16

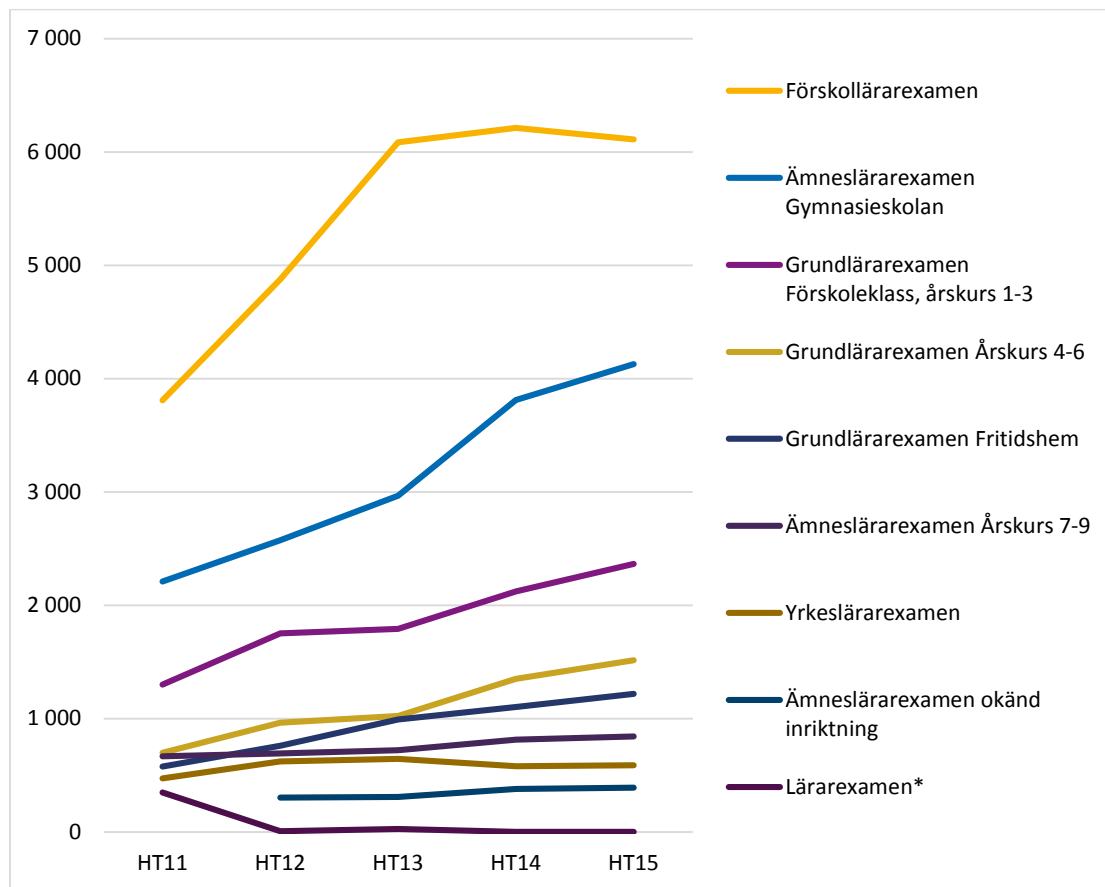

Figur 1. Antal behöriga förstahandssökande till de olika lärarutbildningarna ht 1996 till ht 2015 uppdelat på examen.

Sedan den nya lärarutbildningen startade, se figur 2 nedan, har antalet behöriga förstahandssökande ökat stadigt. Höstterminen 2015 var antalet behöriga förstahandssökande 17 164. Särskilt kraftigt har intresset för förskolläraryrket och ämneslärarutbildningen med inriktning mot gymnasiet ökat. Det ökande intresset för förskolläraryrket verkar dock ha planat ut.

Datum
2016-01-19

Reg.nr
52-5-16

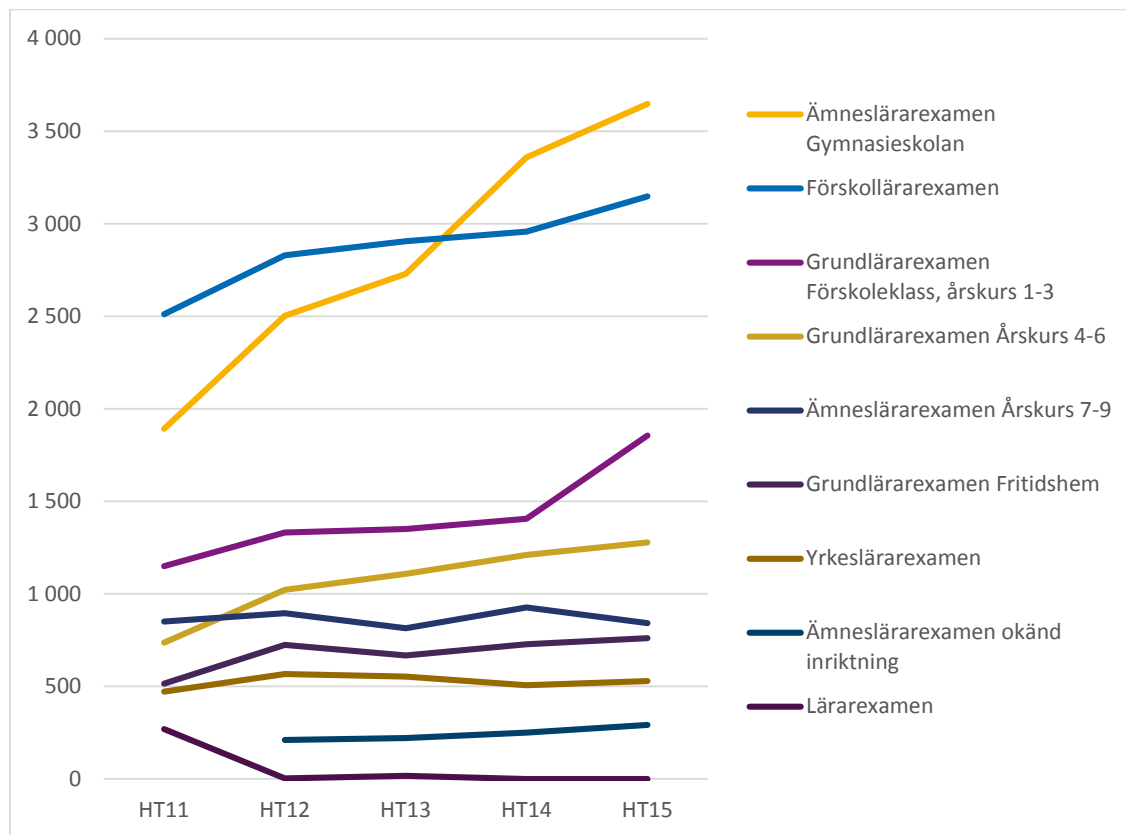
Figur 2. Antal behöriga förstahandssökande till de olika lärarutbildningarna uppdelat på inriktning höstterminerna 2011 till 2015. * Med lärarexamen avses den examen som föregick den nuvarande lärarutbildningen.

Antagna på lärarutbildningarna

Sedan höstterminen 2011 har även antalet antagna till lärarutbildningarna ökat kraftigt. Höstterminen 2011 antogs totalt 8 397 studenter och höstterminen 2015 antogs 12 348 studenter till en lärarutbildning. I figur 3 nedan visas hur antalet antagna ökat särskilt kraftigt till ämneslärarutbildning med inriktning mot gymnasiet.

Datum
2016-01-19

Reg.nr
52-5-16

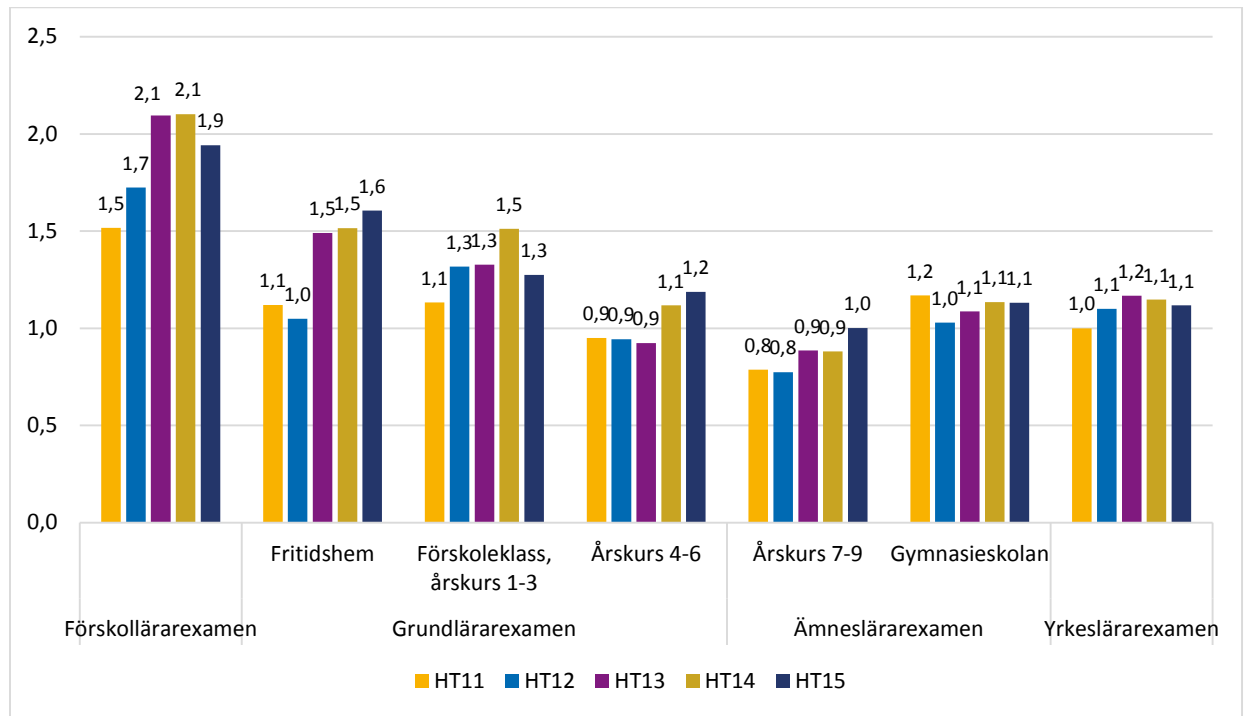
Figur 3. Antal antagna till de olika lärarutbildningarna uppdelat på inriktning höstterminerna 2011 till 2015. * Med lärarexamen avses den examen som föregick den nuvarande lärarutbildningen.

Söktrycket till lärarutbildningarna

Söktrycket (behöriga förstahandssökande per antagen) till lärarutbildningarna är generellt sett lågt, men har varit på uppgång sedan höstterminen 2011. Särskilt lågt är det till grundlärarutbildningen med inriktning mot årskurs 4–6 och till ämneslärarutbildningen med inriktning mot årskurs 7–9. Till dessa har söktrycket oftast legat under 1 (ett) de senaste fem höstterminerna, se figur 4 nedan. Klart högst söktryck är det till förskollärarutbildningen där det funnits runt två behöriga förstahandssökande per antagen student de senaste tre höstterminerna. Söktrycket till de olika lärarutbildningarna är en viktig förutsättning i diskussionen om hur lärarutbildningarna ska dimensioneras. Utbildningar med ett söktryck under eller runt 1 kan inte enkelt byggas ut eftersom det helt enkelt saknas behöriga förstahandssökande till platserna. Söktrycket kan dock ha stora regionala variationer.

Datum
2016-01-19

Reg.nr
52-5-16

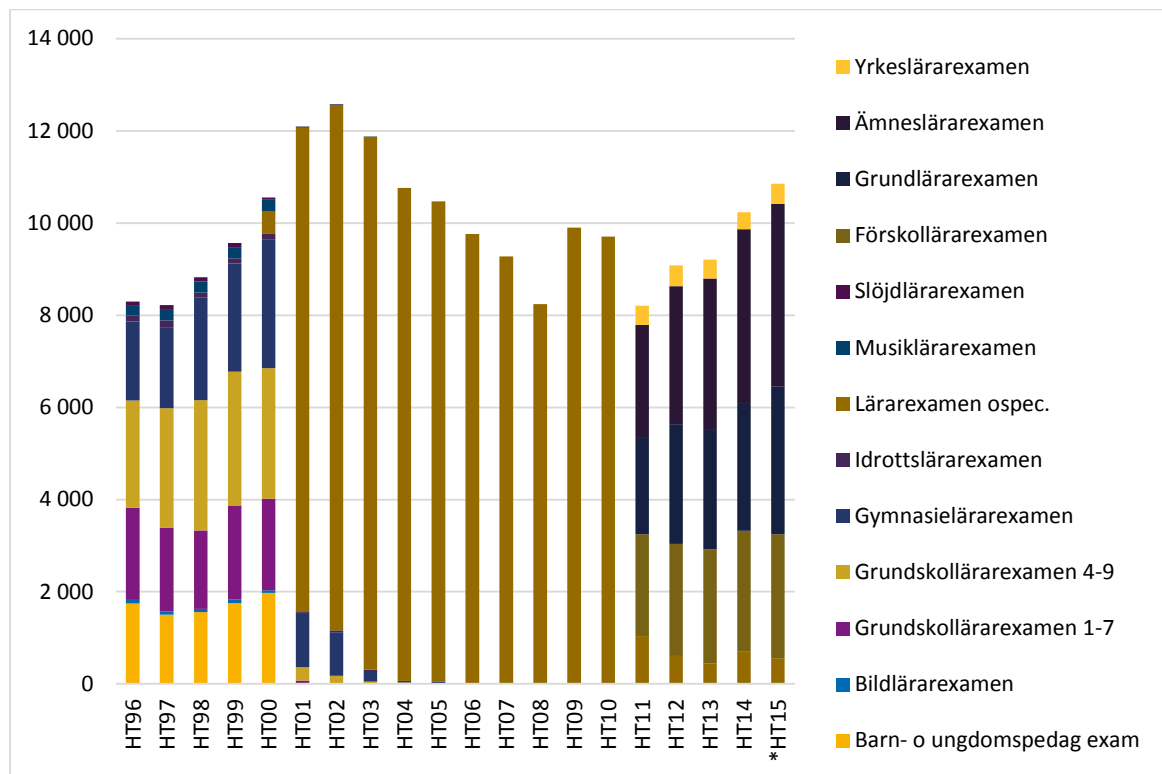

Figur 4. Söktrycket till de nya lärarutbildningarna uppdelat på inriktning höstterminerna 2011 till 2015.

Registrerade nybörjare på lärarutbildningarna

De studenter som söker och antas till en lärarutbildning börjar inte nödvändigtvis att studera på en lärarutbildning. Det mest centrala måttet på inflödet till lärarutbildningarna är därför det antal studenter som faktiskt registrerar sig och börjar studera på en lärarutbildning. Antalet registrerade nybörjare på lärarutbildningarna hade en tydlig toppnotering höstterminen 2002 då 12 574 studenter påbörjade en lärarutbildning. För övriga år gäller att det vanligen börjar någonstans mellan 8 000 och 10 000 studenter på en lärarutbildning varje hösttermin. Höstterminen 2015 påbörjade 10 854 personer för första gången en lärarutbildning.

Datum
2016-01-19

 Reg.nr
52-5-16

Figur 5. Antal registrerade nybörjare på de olika lärarutbildningarna från höstterminerna 1996 till 2015.

*Uppgifterna för höstterminen 2015 är preliminära.

I tabellen nedan redovisas antalet registrerade nybörjare uppdelat på termin och läsår. Höstnybörjarna utgör således vanligen runt 70 procent av ett läsårs nybörjare på lärarutbildningarna.

Tabell 1. Registrerade nybörjare på lärarutbildningarna från höstterminen 2011 till höstterminen 2015 och läsåret 2011/12 till 2014/15. *Uppgifterna för höstterminen 2015 är preliminära.

	Läsår 11/12		Läsår 12/13		Läsår 13/14		Läsår 14/15		HT15*	
	HT11	VT12	HT12	VT13	HT13	VT14	HT14	VT15		
Förskollärarexamen	2 201	761	2 390	900	2 425	1 112	2 542	1 057	2 692	
Grundlärarexamen	Fritidshem	450	147	561	131	521	168	556	203	583
	Förskoleklass, årskurs 1-3	985	322	1 139	332	1 106	360	1 170	404	1 521
	Årskurs 4-6	647	200	837	236	892	228	963	146	1 093
Ämneslärarexamen	Gymnasieskolan	1 823	329	2 221	341	2 387	280	2 768	406	3 069
	Okänd inriktning			135	33	172	60	220	67	212
	Årskurs 7-9	670	98	670	70	630	57	664	105	690
Yrkeslärarexamen	413	165	449	192	410	227	365	248	436	
Lärarexamen	1 034	516	606	352	436	373	694	460	558	
Totalsumma termin	7 189	2 022	8 402	2 235	8 543	2 492	9 248	2 636	10 854	
Totalsumma läsår	10 761		11 595		11 844		13 038			

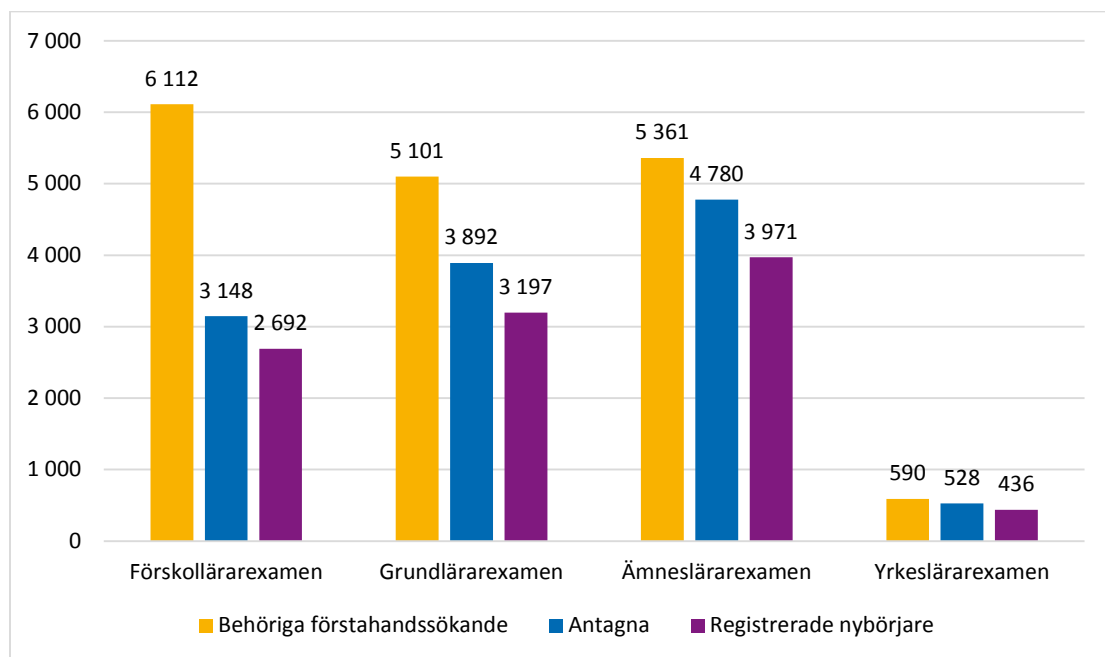
Datum
2016-01-19

Reg.nr
52-5-16

På läsårsbasis påbörjade alltså 13 038 personer för första gången en lärarutbildning under läsåret 2014/15. Av dessa påbörjade 1 154 en äldre lärarutbildning (dessa är till exempel personer som arbetar som lärare och studerar till en lärarexamen inom VAL-projektet). Två av utbildningarna är klart störst: förskolläraryt utbildning och ämnesläraryt utbildning med inriktning mot gymnasiet. Av de 10 854 som påbörjade en lärarutbildning höstterminen 2015 började 2 692 på en förskolläraryt utbildning och 3 069 började på en ämnesläraryt utbildning med inriktning mot gymnasiet. Den stora skillnaden mellan inriktningarna på ämnesläraryt utbildningen förklaras sannolikt av att examen med inriktning mot gymnasiet ger behörighet att undervisa på både årskurs 7–9 och på gymnasiet. De som tar examen med inriktning mot årskurs 7–9 är dock inte behöriga att undervisa på gymnasiet. Detta gör sannolikt inriktningen mot gymnasiet mer attraktiv för många studenter. Höstterminen 2015 var inriktningen mot gymnasiet nästan 4,5 gånger så stor som inriktningen mot årskurs 7-9 sett till antalet nybörjare.

Den sammantagna bilden av inflödet

Inflödet till de nya lärarutbildningarna med avseende på behöriga förstahandssökande, antagna och nybörjare sammanfattas i figur 6 nedan. Generellt gäller att utbildningar med högre söktryck har små förluster mellan antal antagna och antal nybörjare. På utbildningarna med lågt söktryck är skillnaden mellan antalet antagna och antalet nybörjare mycket större relativt sett.

Figur 6. Behöriga förstahandssökande, antagna och nybörjare på de nya lärarutbildningarna höstterminen 2015 uppdelat på examen. Nybörjaruppgifterna är preliminära.

Män och kvinnor på lärarutbildningarna

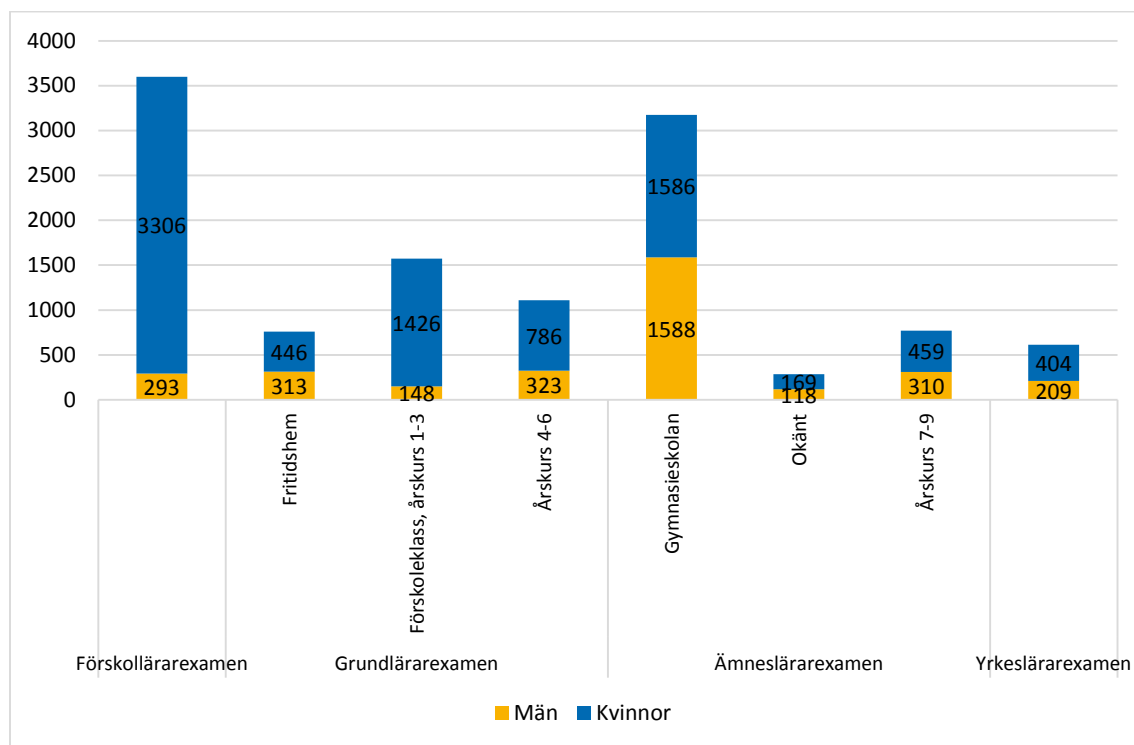
I figur 7 nedan visas antalet nybörjare på de olika inriktningarna läsåret 2014/15 uppdelat på kön. Av figuren framgår att de flesta som påbörjar en lärarutbildning är kvinnor. Av de 11 884 studenter som registrerades som nybörjare på någon av de nya

Datum
2016-01-19

 Reg.nr
52-5-16

lärarutbildningarna läsåret 2014/15 var 8 582 kvinnor och 3 302 män. Det innebär 72 procent kvinnor. Könsfördelningen varierar dock kraftigt mellan de olika inriktningarna.

Figur 7. Antal registrerade nybörjare på de olika nya lärarutbildningarna uppdelat på kön läsåret 2014/15.

I tabell 2 nedan visas hur andelarna män och kvinnor varierar mellan de olika lärarutbildningarna läsåret 2014/15 med avseende på nybörjarna. På förskolläraryrket var endast 8 procent män. På ämneslärarutbildningen med inriktning mot gymnasiet var 50 procent män. Män på lärarutbildningarna finns således främst på utbildningar som leder fram till en examen med inriktning mot de äldre eleverna. Undantaget utgörs av inriktningen mot fritidshem där förhållandevis många av nybörjarna är män, 41 procent läsåret 2014/15.

Tabell 2. Andel män respektive kvinnor av nybörjare läsåret 2014/15 uppdelat på inriktning.

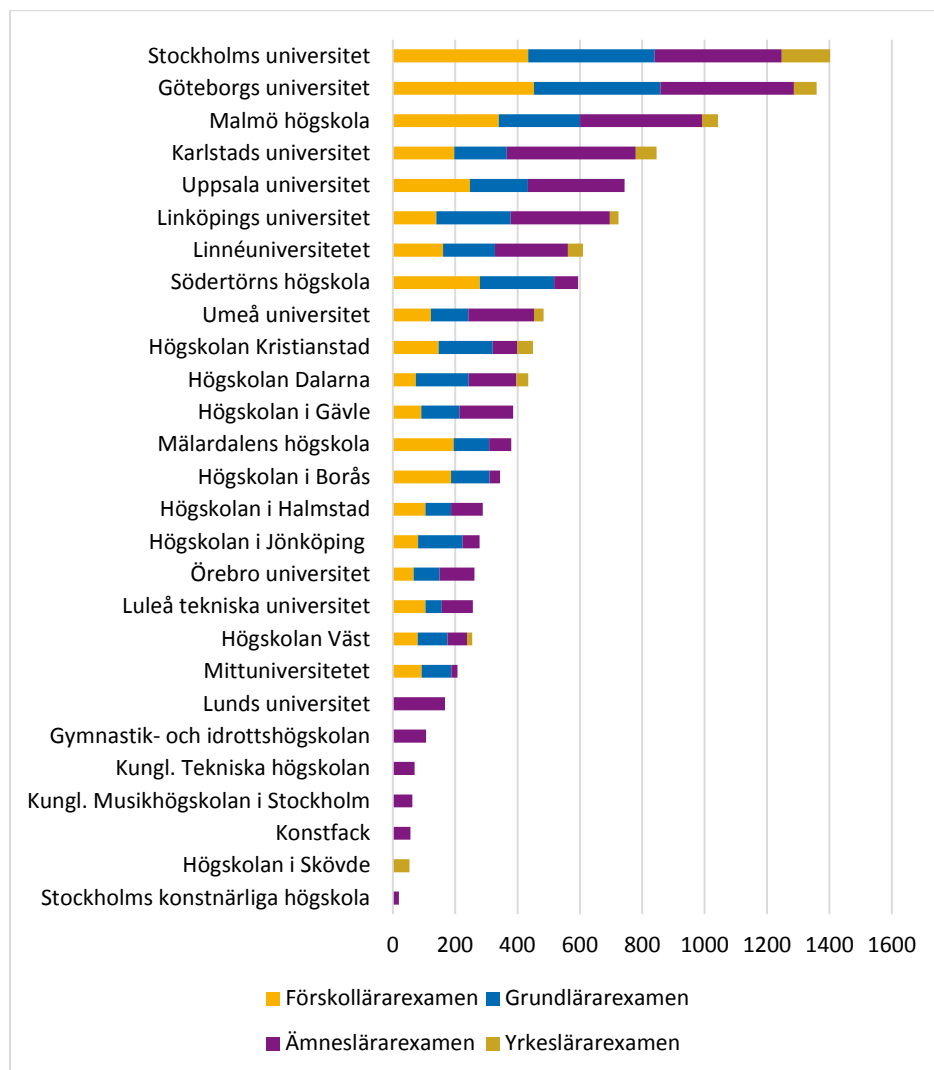
Program	Inriktning	Män	Kvinnor
Förskolläraexamen		8%	92%
Grundlärarexamen	Fritidshem	41%	59%
	Förskoleklass, årskurs 1-3	9%	91%
	Årskurs 4-6	29%	71%
Ämneslärarexamen	Gymnasieskolan	50%	50%
	Okänd inriktning	41%	59%
	Årskurs 7-9	40%	60%
Yrkeslärarexamen		34%	66%
Totalsumma		28%	72%

Datum
2016-01-19

Reg.nr
52-5-16

På vilka lärosäten utbildas lärarna?

Läro-utbildning erbjuds på många lärosäten. Läsåret 2014/15 registrerades alltså 11 884 nybörjare på någon av de nya läro-utbildningarna, och dessa var fördelade på 27 lärosäten, se figur 8 nedan. Störst var Stockholms universitet med 1 402 registrerade nybörjare. De flesta av de större lärosätena som utbildar lärare har en relativt jämn fördelning mellan förskolläro-, grundläro- och ämnesläro-utbildning, medan flera av de mindre lärosätena är mer specialiserade på en eller två läro-examina.

Figur 8. Antal registrerade nybörjare på någon av de nya läro-utbildningarna uppdelat på lärosäte och examenstyp läsåret 2014/15.

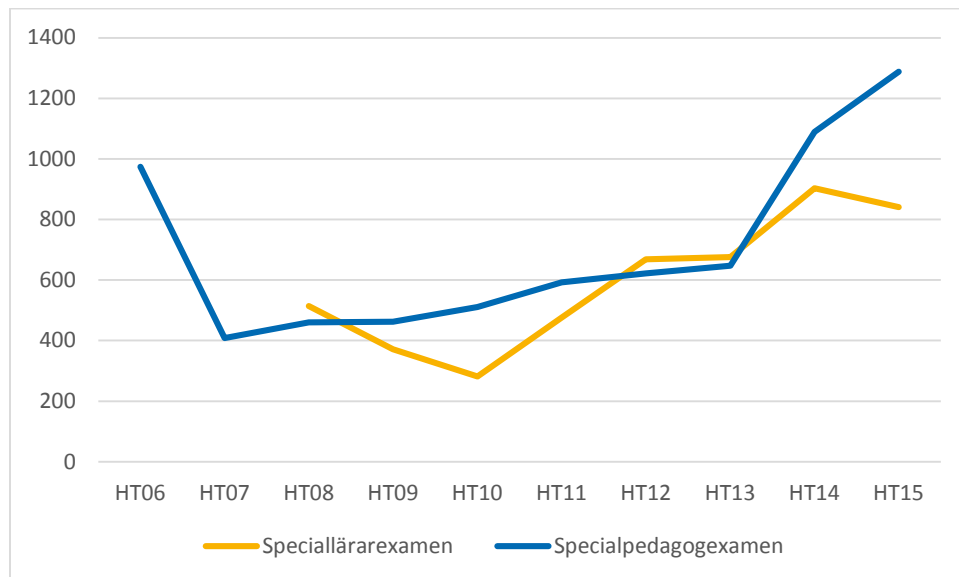
Vidareutbildning till speciallärare och specialpedagog

Utbildningarna till speciallärare och specialpedagog är påbyggnadsutbildningar för personer som redan har en läro-examen. Intresset bland lärare att vidareutbilda sig till speciallärare eller specialpedagog har ökat de senaste höstterminerna. Höstterminen 2015

Datum
2016-01-19

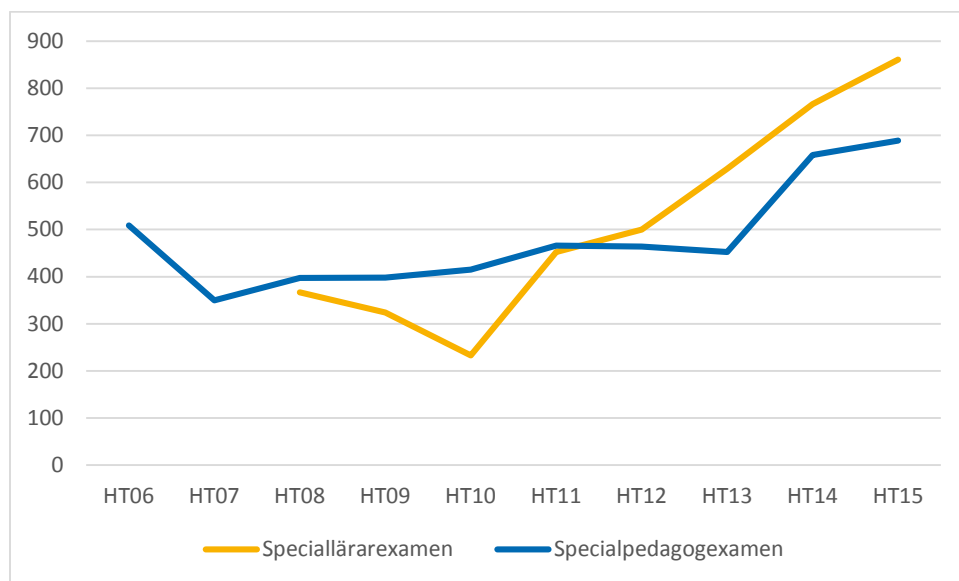
Reg.nr
52-5-16

sökte 841 behöriga personer till utbildningen till speciallärare i första hand. Motsvarande siffra för specialpedagogutbildningen var 1 288.

Figur 9. Antal behöriga förstahandssökande till speciallärare respektive specialpedagog höstterminerna 2006 till 2015.

Det ökade intresset bland lärare för vidareutbildning har också, i kombination med ett ökat antal platser, fört med sig att antalet antagna till de båda utbildningarna ökat stadigt de senaste höstterminerna. Höstterminen 2015 antogs 861 personer till utbildningen till speciallärare. Motsvarande siffra för specialpedagogutbildningen var 689.

Figur 10. Antal antagna till speciallärare respektive specialpedagog höstterminerna 2006 till 2015

Detta antal antagna studenter ledde i sin tur till 630 registrerade nybörjare på utbildningen till speciallärare och 514 registrerade nybörjare på

Datum
2016-01-19Reg.nr
52-5-16

specialpedagogutbildningen höstterminen 2015. På vårterminen 2015 registrerades 9 respektive 6 nybörjare.

Kommer dessa blivande lärare att räcka till för att möta det framtida behovet?

Det är svårt att prognostisera det framtida behovet av lärare eftersom så många faktorer är okända. Det har till exempel att göra med i vilken grad de nyexaminerade lärarna väljer att börja arbeta som lärare, hur många som sedan väljer att fortsätta arbeta som lärare, vid vilken ålder de går i pension, hur stora de framtida barnkullarna kommer att bli och en mängd andra faktorer. En prognos måste göra antaganden om alla dessa okända faktorer och blir därför osäker och i hög grad beroende av de antaganden som görs. De olika prognoser som gjorts under 2014 och 2015 är dock relativt samstämmiga på aggregerad nivå⁴. Det mest ambitiösa försöket som gjorts för att prognostisera det framtida behovet av lärare (uppdelat på skolform, stadie, ämne och geografi) är sannolikt Skolverkets *Redovisning av uppdrag om prognos över behovet av olika lärarkategorier*. I den prognostiseras, utifrån ett framtida lärarbehov, ett årligt examinationsbehov av lärare under de tre kommande femårsperioderna (2015-2019, 2020-2024 och 2025-2029). Det årliga examinationsbehovet för alla lärarkategorier beräknas till 16 800, 14 100 respektive 12 700 för de tre femårsperioderna. I genomsnitt 14 530 per år för hela perioden.

Av detta årliga examinationsbehov på 14 530 lärare står vidareutbildningarna till speciallärare och specialpedagog för 810 personer. Skolverket har prognostiserat det årliga examinationsbehovet av speciallärare respektive specialpedagoger till 440 respektive 370 (alla skolformer) för perioden 2015-2029. Antalet registrerade nybörjare på utbildningen till speciallärare var 630 och antalet registrerade nybörjare på specialpedagogutbildningen var 514 höstterminen 2015. På vårterminen 2015 registrerades 9 respektive 6 nybörjare. Examinationsgraden för de båda utbildningarna har traditionellt legat relativt högt, runt 80 procent, vilket torde innebära att de båda utbildningarna i sin nuvarande storlek är relativt väl anpassade för det framtida behovet.

Då återstår således ett examinationsbehov på 13 720 personer för de lärarutbildningar som inte är påbyggnadsutbildningar. I tabell 3 nedan jämförs det årliga examinationsbehovet (13 720 lärare) med hur många som påbörjat en lärarutbildning läsåret 2014/15⁵. I tabellen beräknas hur många examinerade lärare dessa nybörjare kan förväntas leda till baserat på en antagen examensgrad på 65 procent. Den faktiska examensgraden för de nya lärarutbildningarna är ännu inte känd eftersom utbildningen startade hösten 2011 och få studenter har därför hunnit igenom hela utbildningen. Men

---

⁴ Skolverket (2015). Redovisning av uppdrag om prognos över behovet av olika lärarkategorier, Dnr 2014:725

UKÄ (2015) Högskoleutbildningarna och arbetsmarknaden - Ett planeringsunderlag inför läsåret 2015/16, Rapport 2015:5

SCB (2014) Trender och Prognoser 2014

⁵ Skolverkets prognos bygger på SCB:s befolkningsprognos för 2014 som antog att invandringen skulle minska. Den stora invandringen under 2015, och det undervisningsbehov den medför, är således inte inkluderade. Det betyder att behovet mycket sannolikt är större än vad som prognostiserats.

Datum
2016-01-19

Reg.nr
52-5-16

baserat på tidigare lärarutbildningar kan examensgraden antas vara cirka 65 procent⁶. Det skulle innebära att de 13 038 personer som påbörjade en lärarutbildning läsåret 2014/15 skulle resultera i ungefär 8 500 examinerade lärare. Detta kan då jämföras med det prognostiserade årliga examinationsbehovet för perioden 2015-2029 på ungefär 13 700. Sett till de senaste tjugo åren så har det examinerats ungefär 8 000 lärare per år⁷.

Tabell 3. Prognostiserat årligt examinationsbehov för perioden 2015-2029 relaterat till nybörjare och estimerat antal examinerade nya lärare baserat på nybörjarsiffrorna för läsåret 2014/15.

Årligt examinationsbehov 2015-2029	Antal nybörjare läsåret 14/15	Antagen examensfrekvens	Förväntat årligt antal lärarexamina	Förväntat antal examinerade som andel av examinationsbehov	Årligt nybörjarbehov
13 720	13 038	65%	8 475	62%	21 108

Storleken på dagens lärarutbildning är således ungefär 60 procent av den storlek som skulle behövas för att täcka det prognostiserade examinationsbehovet. Det skulle alltså behöva börja runt 21 000 personer på lärarutbildningen varje år.

För att framöver examinera strax under 14 000 lärare per år skulle alltså högskolan varje år behöva över 21 000 nybörjare på lärarutbildningarna. Det är 8 000 fler än de drygt 13 000 som påbörjade en lärarutbildning läsåret 2014/15.

Kan högskolan lösa den framtida lärarbristen?

Trots att antalet nybörjare på lärarutbildningarna ökat sedan den nya lärarutbildningen infördes hösten 2011, och trots att mycket görs för att skapa fler vägar in i läraryrket, talar inte mycket för att behovet kommer att kunna mötas. Lärarutbildningen har historiskt aldrig varit i närheten av sådana volymer och söktrycket är lågt till de flesta av inriktningarna. Sannolikt finns inte heller kapacitet på lärosätena att på kort tid bygga ut lärarutbildningens så kraftigt med bibehållen kvalitet.

Utifrån det vi vet idag är det alltså svårt att se att 21 000 personer skulle påbörja lärarstudier varje år de kommande åren⁸. Och därmed kommer inte heller det prognostiserade behovet av behöriga lärare att tillfredsställas och det finns grund för att tro att en ännu större lärarbrist än idag kommer att uppstå de kommande åren. För att så kraftigt bygga ut en redan mycket stor högskoleutbildning skulle man behöva attrahera mycket stora grupper som idag inte väljer att läsa på högskola och studenter som idag väljer andra utbildningar.

Med reservationen för att det införs mycket kraftiga incitament, riktade mot både studenter och lärosäten, förefaller ett framtidsscenario med 21 000 nya lärarstudenter varje år inte troligt.

⁶ UKÄ (2015) Genomströmning och resultat på grundnivå och avancerad nivå till och med 2013/14. Statistiskt meddelande 1502. Sannolikt kommer den faktiska examensgraden att vara högre på de kortare lärarutbildningarna och lägre på de längre.

⁷ UKÄ (2015) Ämnen i lärarstudenternas examina - Nuläge och modell för ämnesvis dimensionering. Rapport 2015:17

⁸ För att relatera detta antal till något kan nämnas att 84 085 personer gick ut gymnasiet med allmän behörighet läsåret 2011/12. Skolverket (2015) PM - Vad gör ungdomar efter gymnasieskolan?

Datum
2016-01-19

Reg.nr
52-5-16

Vad kan göras för att lösa den framtida lärarbristen?

Att fortsatt försöka öka antalet nybörjare på lärarutbildningarna på det sätt som nu sker är nödvändigt och välkommet. Lärosätena bör göra det de kan för att göra lärarutbildningarna mer attraktiva och därmed fortsätta ökningen av antalet nybörjare, samt öka genomströmningen så att fler av de studerande når fram till examen.

Regeringens satsningar på fler vägar in i läraryrket och särskilda lönesatsningar riktade mot lärare kommer sannolikt att leda till att fler personer söker sig till yrket, och stannar kvar i yrket. Men mot bakgrund av problemets omfattning är dessa satsningar sannolikt inte tillräckliga eftersom de troligen inte ökar antalet nya lärare i den omfattning som behövs. Fler åtgärder, utöver större inflöde på lärarutbildningarna, som kan bidra till problemets lösning måste därför hittas. UKÄ menar att skolan är en självklar utgångspunkt för en sådan diskussion.

Det är därför viktigt att utreda hur de som redan är lärare kan användas bättre i skolan för att en balans mellan tillgång och efterfrågan ska kunna uppstå. Flera variabler i denna vågskål är påverkbara. Det kan till exempel handla om ytterligare satsningar för att behålla lärare i yrket genom mer attraktiva villkor, men också om hur de legitimerade lärarna i högre grad tillåts fokusera på läraryrkets kärna och frigörs från administrativa och andra sysslor⁹ i den mån det är möjligt. Ett stöd med sådana arbetsuppgifter av andra yrkeskategorier skulle sannolikt också göra läraryrket mer attraktivt. Även andelen legitimerade lärare kontra övrig personal, klasstorlek samt andra faktorer kan ha en avgörande betydelse. Det behövs strategier och åtgärder för hur skolan kan organiseras för att hantera den framtida prognostiserade bristen på lärare. En beredskap för situationen nu kan sannolikt bättre bidra till att hantera bristen i jämförelse med en mer akut krishantering senare.

UKÄ menar därför att det behöver utredas hur skolan ska kunna hantera en situation med en framtida allt allvarligare lärarbrist och vilka åtgärder som skulle vara lämpliga för att hantera den. Detta för att eleverna ska kunna få den undervisning de har rätt till i en situation då legitimerade lärare blir gradvis svårare att rekrytera.

Lärosätena har sin viktigaste uppgift i att fokusera på att skapa attraktiva lärarutbildningar med högre examinationsgrad och på att så långt det är möjligt utbilda de lärare skolorna behöver med avseende på ämne och inriktning. Om frågan om skolans organisation och villkor tas på allvar, och konstruktiva lösningar vidtas, ökar också förutsättningarna för ännu fler kvalificerade sökande till dessa utbildningar och en möjlighet att utbilda fler.

---

⁹ Skolverket (2013) Lärarnas yrkesvardag - En nationell kartläggning av grundskollärares tidsanvändning. Rapport nr: 385